

คุณฉันทิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีเสถียรภาพ
ทางการเมืองในกัมพูชาในช่วงปี ค.ศ. 1998-2003 โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์วิจัยเชิง
คุณภาพเป็นหลัก ประกอบด้วยการค้นคว้าข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร
งานวิจัยต่าง ๆ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการแบบมีส่วนร่วม และได้
ออกแบบวิธีการคัดเลือกประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้การ
สัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนาแบบปลายเปิดของชนชั้นนำทางการเมือง จำนวน 359
คน และการกรอกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์แบบปลายปิด เฉพาะปัจจัยความเกรงกลัว
การเมืองนอกระบบของประชาชน จำนวน 576 คน รวม 935 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อเสถียรภาพทางการเมือง ได้แก่ (1) ปัจจัย
ภายนอกประเทศ และ (2) ปัจจัยภายในประเทศ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยภายนอกประเทศ ทำให้เกิดสันติสุขและเสถียรภาพความมั่นคงในกัมพูชา
ภายใต้การยุติการแทรกแซงจากต่างประเทศ ซึ่งเกิดจากแรงผลักดันของประชาคมโลก
ทำให้มีแผนสันติภาพที่กรุงปารีสขึ้นมา และมีการควบคุมดูแลโดยองค์การสหประชา-

ชาติ ตลอดจนได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินและในรูปแบบอื่น ๆ มากมาย เพื่อการฟื้น
 กัมพูชา

ปัจจัยภายในประเทศ มีประเด็นสำคัญ ด้านความมั่นคงและการพัฒนาระบบการ
 เมือง ได้แก่ การพัฒนาระบบการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตย และรัฐบาลมีเสถียรภาพ
 ความมั่นคงอย่างชอบธรรม โดยการเข้าสู่อำนาจมีกระบวนการหรือวิธีการเข้ามาดำรง
 ตำแหน่งถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ เป็นที่ยอมรับของประชาชนกัมพูชาและประชาคมโลก
 ซึ่งมีรูปแบบของ โครงสร้าง หลักการและวิธีการแบบประชาธิปไตยที่มีระบบรัฐสภา เช่น
 มีการเลือกตั้งที่ยุติธรรมจากการแข่งขันที่มีแบบพหุพรรคการเมือง การยอมรับเสียงข้าง
 มาก การเคารพเสียงข้างน้อยในรัฐสภา และการมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและ
 ชุมชนโดยไม่ถูกจับกุม เป็นต้น

ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรัฐบาล ในประเด็นปัจจัยการเติบโตด้าน
 เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการสาธารณสุข ได้แก่ การมีเสรีภาพในการประกอบ
 อาชีพ และส่งเสริมการลงทุนของชาวกัมพูชาและต่างชาติ ทำให้มีรายได้ในครัวเรือน
 เพิ่มขึ้น ตลอดจนอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้นในด้านการศึกษาและการสาธารณสุข ได้เจริญ
 รุดหน้าเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เกิดจากการที่รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี ฮุน เซน
 ได้ดำเนินนโยบายปรองดองแห่งชาติ คือ การประนีประนอมระหว่างชนชั้นนำทาง
 การเมือง โดยใช้นโยบาย ชนะ-ชนะ ด้านการรับรองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 และการไม่ส่งตัวชนชั้นนำเขมรแดงไปขึ้นศาลระหว่างประเทศ ภายใต้การร้องขอหลาย
 ครั้งของประเทศสหรัฐอเมริกาและองค์การสหประชาชาติ และในปัจจุบันกัมพูชาได้ใช้
 อำนาจในการปกครองที่มีรูปแบบยอมรับโดยทั่วไป คือ ระบบการเมืองแบบประชา-
 ธิปไตยเสรีนิยม แต่ยังมีการใช้อำนาจในรูปแบบระบบการเมืองควบคู่กับการใช้อิทธิพล
 นอกกรอบแบบ ทำให้เกิดความเกรงกลัวอิทธิพลการเมืองนอกระบบของประชาชน อย่างไร
 ก็ดี ประชาชนก็ยังนับถือ และให้การยอมรับชนชั้นนำทางการเมืองหรือรัฐบาลในการ
 ปกครองประเทศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบประเด็นสำคัญใหม่ ได้แก่ (1) แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย
 ที่มีความเห็นแตกต่างกันมากในการปกครองระบอบประชาธิปไตยระหว่างฝ่ายนักวิชาการ

200976

กลุ่มปัญญาชนหรือนักศึกษา ประชาชน ฝ่ายชนชั้นปกครองหรือนักการเมือง และฝ่าย
ผู้นำทหาร ตำรวจ ตลอดจน ข้าราชการ เป็นต้น (2) กัมพูชามีแต่รูปแบบ แต่บกพร่องใน
เรื่องหลักการและวิธีการประชาธิปไตยของชนชั้นนำทางการเมือง (3) ขนาดของระบบ
ราชการ กองทัพทหาร และตำรวจ มีความเข้มแข็งใหญ่โตมากเกินไป และ (4) กลุ่มพลัง
ทางการเมือง ยังมีความอ่อนแอ ไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะเป็นหลักให้กับสังคมกัมพูชาได้
และผู้วิจัยใคร่ขอเสนอความเห็นที่ กัมพูชาควรมีการปฏิรูประบบตุลาการ ระบบ
เศรษฐกิจ ระบบการศึกษา ฯลฯ ตลอดจน ดำรงนโยบายปรองดองแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง
เพื่อพัฒนาประเทศให้มั่นคงและมีสันติสุขอย่างยั่งยืนสืบไป

200976

This dissertation is a study of important factors leading to the political stability in Cambodia during 1998 and 2003. Qualitative research is the main approach of the study, relying on data collected from documents and related researches, participatory observation, and specific sampling. In-depth and open-ended interviews were carried out with 359 leading Cambodian politicians. Questionnaires were also distributed among 576 Cambodian informants with regard to factors concerning pressure outside the political system.

The study finds that external factors and internal factors both contribute to the political stability in Cambodia.

The external factors have led to peace and stability in Cambodia. The end of external intervention under the pressure for the world community brought about the Paris peace treaty. The United Nation played a leading role in supervising the implementation of the treaty. Financial aid and assistance in various forms helped rehabilitate Cambodia.

The internal factors include security and the development of the political system. The system of democratic political development has emerged with a stable and legitimate government and a constitutional recruitment process accepted by the Cambodian people and the world community. The structure and principle of parliamentary democracy have developed; free and fair elections in multi-party system, majority rules and minority rights, freedom of expression and association.

The government has also shown an effective and efficient performance. There has been growth in economic, social, educational and public health aspects. Freedom to earn a living and promotion of investment for the Cambodian and foreigners increased the income of the households. There has been growth in education and public health. This has been a result of the fact that the government under the leadership of Premier Hun Sen has conducted a policy of national reconciliation among the leading politicians. The win-win policy has been used in guaranteeing personal security and the protection of wealth, refusal to send Khmer Rouge leaders to the international court under the pressure of the United States and the United Nations. Cambodia has used the democratic form of government together with the use of power outside the

formal political system to force the people to accept the role of the national leadership

This research has found new important aspects in Cambodian politics.

1. There are different opinions towards democracy among different groups in the society.

2. Democracy in Cambodia is in form but lacks substance in principles, it is the democracy of the elites.

3. The size of the bureaucracy, particularly the armed forces and the police is too big and it is too strong.

4. Social forces in Cambodia are too weak to be the main foundation for the Cambodian society.

The researcher would like to propose that Cambodia should reform its economic, judicial, and educational system and maintain the policy of national reconciliation in order to develop the country towards sustainable peace and security.